

Výběr z nově vyšlých titulů

Hana Březinová²

Josef Solovějčik. (2012). *Halachický člověk*. Praha: Academia, 176 s., ISBN: 9788020019943.

Anotace: Esej Halachický člověk je nejproslulejším dílem významného židovského rabína a filosofa Josefa Solovějčika (1903–1993). Autor v něm načrtává základní rysy svého pojetí halachické existence, tedy způsobu života moderního ortodoxního Žida, který na jedné straně lpí na tradičních hodnotách biblického a talmudického učení, posvěcených generacemi předků a vyjádřených v teologickém pojmu halacha, a na druhé straně je otevřen podnětům vědeckého myšlení moderní západní společnosti. Ideální typ halachického člověka je srovnáván se dvěma jinými moderními typy lidské existence, kterými jsou člověk náboženský a člověk vědecký (matematický přírodovědec). S vědcem halachický člověk sdílí jeho racionální zájem o podstatu a fungování světa, s obecně náboženským člověkem má společnou touhu po transcendentnu. Halacha představuje svébytný existenciální postoj: je to nejen praktický návod k životu, ale i teoretická reflexe a tvůrčí náprava vezdejšího světa, které je halachický člověk mocen díky své schopnosti pokání. Esej vzbudil velkou pozornost už v době svého prvního vydání (1944) a od té doby ovlivnil několik generací talmudických učenců a filosofů, a to nejen židovských.

Magdalena Moravová, Jana Zachová, Josef Förster, Eva Hladká, Jana Engelbrechtová (eds.). (2011). *Ráj, peklo a očištěc ve středověkých viděních*. Praha: Argo, 282 s., ISBN: 978802570543.

Anotace: Výbor latinských středověkých visiones, tj. vidění, zahrnuje okolo dvaceti nejznámějších textů, mezi nimi např. Thurkillovo, Drythelmovo, Fursovo či Barontovo vidění. Jedná se o velice významné doklady specificky středověkého žánru, vyprávění revenantů, tedy lidí, kteří zdánlivě zemřeli a při cestě na onen svět jim bylo povoleno nahlédnout do pekla, očištěc či ráje. Někdy se takového vidění mohlo dostat člověku ve spánku. Ve všech případech se však jednalo o vyprávění s evidentním moralistickým podtextem, plné hroživých i fantastických výjevů, jež tak dobře známe z obrazů Hieronyma Bosche nebo dalších středověkých malířů.

Mircea Eliade. (2012). *Mýtus a skutečnost*. Praha: OIKOYMENH, 157 s., ISBN: 9788072984626.

Anotace: V této práci se Eliade zabývá povahou a klasifikací mýtu, a to nejsoustavnějším způsobem ve srovnání s úvahami o mýtu, roztroušenými v jeho ostatních pracích. Mýty řadí zásadně do dvou kategorií: stvořitelské mýty (jak vznikl svět) a mýty o původu (jak vznikla určitá jsoucná v rámci již stvořeného světa). Zdůrazňuje roli cyklického pojetí času (mýty a rity obnovování), ale zajímá ho i eschatologická transpozice mýtu (eschatologie jako kosmogonie budoucnosti).

² Texty anotací jsou převzaty od nakladatelů. Redakčně zkráceno.

Úpadek autentických mýtů v moderní době pak vede k vytváření falešných mytologií, které uspokojují potřeby „mytické“ struktury lidského vědomí; přežívání mýtů je signálem protestu člověka proti zotročování historickým časem.

Raymond Boudon. (2011). *Bída relativismu*. Praha: Slon, 260 s., ISBN: 9788074190490.

Anotace: Relativismus v nejrůznějších převlecích – historicismus, funkcionalismus, kontextualismus, postmodernismus a pragmatismus – je dominantním epistemologickým rámcem kulturní antropologie a sociologie už po desetiletí. Není to však uspokojivá či uspokojující pozice a je předmětem silné kritiky. Boudon zkoumá přitažlivost a rozšíření relativismu jakožto sekulárního náboženství, jakožto ideologie jako šité na míru liberálních společností, které mají každý názor za stejně dobrý (anebo špatný) jako kterýkoli jiný. Útočit proti relativismu znamená tedy jít proti tomu podstatnému v duchu naší doby. Zavádí významné rozlišení relativismu kognitivního a kulturního – důležité rozlišení, jež významně projasňuje debatu. Slovo „relativismus“ je automaticky spojováno s kulturními rozdíly a s antropologií Mointagnovou, který elegantně brání klasický skepticismus. Montaignův poukaz na kulturní rozdíly byl však koncipován v kontextu náboženských válek a jeho skeptický humanismus tudíž nabízel i etický postoj kosmopolitní kvality. Jeho verze kulturního relativismu nezahrnuje morální relativismus. Boudon tedy argumentuje korektně, když říká, že moderní sociologové silně zveličují relativistický odkaz klasické sociální teorie. Boudon ale také poukazuje na nebezpečí relativismu kognitivního, spojeného s odkazem Thomase Kuhna a nové sociologie vědy. Nezamýšleným následkem jakéhokoli příčinného vysvětlování idejí – jako je jím sociologie vědy – je relativizace hodnoty názoru. Příčinné vysvětlení však vůbec nemusí být výpovědí o pravdivosti či klamnosti názoru, ani vypovídat cokoli o tom, zda idea je racionálně udržitelná. Boudon tedy významně přispívá i k obraně racionality vědy. A konečně je Boudonova kniha též jemně důmyslným čtením odkazu Maxe Webera a Emila Durkheima jako obrany ideje morální evoluce a pokroku. Relativismus příliš lacině naznačuje, že opouštíme všechny verze projektu osvícenství a nemáme k němu žádnou alternativu. Kniha profesora Boudona brání tu verzi sociální vědy, jež neústí v pesimismu či nihilismu, částečně také proto, že Boudon oživuje ideu morálního cítění a obhajuje ideu vědění zdravého rozumu. (Z předmluvy Bryana S. Turnera).

Kodžiki. (2012). *Kronika dávného Japonska*. Praha: ExOriente, 371 s., ISBN: 9788090424692.

Anotace: Starojaponská kronika Kodžiki (v doslovném překladu Záznamy dávných událostí) je vůbec nejstarším dochovaným dílem japonské prózy. Poprvé byla údajně zveřejněna roku 712, její obsah a snad i její zápis je ale patrně starší. Kronika líčí dějiny Japonska od stvoření světa a japonských ostrovů až po konec vlády císařovny Suiko (r. 628). Je pro ni příznačná snaha o skloubení autochtonní starojaponské mytologie s veškerými tehdy dostupnými historickými záznamy i jejich soudobou interpretací. Jejím smyslem bylo mimo jiné vytvořit či ověřit oficiální genealogii japonské císařské dynastie, která svůj původ odvozovala

od bohyně slunce Ama Terasu. Měla také konkurovat čínským historickým análům i čínskému politickému vlivu, stejně jako šířícímu se buddhismu. Japonci pokládají nejstarší dochovaný rukopis kroniky Kodziki za svůj národní poklad, jedná se však bezesporu i o jedno ze vzácných děl literatury světové. Kronika představuje jedinečný pramen pro poznání starojaponské mytologie, náboženských zvyklostí, způsobu života předbuddhistické společnosti a je samozřejmě rovněž nepostradatelným materiálem pro rekonstrukci skutečných raných japonských dějin. Mimoto v ní však nalezneme celou řadu starojaponských básní, patrně plodů staré ústní tradice.

Roman Vido. (2011). *Konec velkého vyprávění? Sekularizace v sociologické perspektivě*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 352 s., ISBN: 9788073252663.

Anotace: Osudy sekularizačních teorií v moderní sociologii náboženství vykazují pozoruhodnou proměnu: od dříve dominantního postavení, jež umožnilo některým autorům hovořit o „sekularizačním paradigmatu“, k dnešnímu statusu téměř nechtěného dítěte sociologické rodiny. Předložená kniha se na pozadí sekularizační debaty snaží dokázat, že ani jedna ze zmíněných krajních pozic nemá své opodstatnění. Hovořit při sociologickém studiu náboženství v moderních společnostech „jazykem“ sekularizace má i dnes smysl, pakliže se oprostíme od jeho (naivně) osvícenských konotací a k teoriím, které stavějí na konceptu sekularizace, přistupujeme analyticky a s pečlivým využitím empirických dat. K tomu, abychom kriticky reflektovali nedostatky raných sekularizačních teorií, není nutné zavrhnout veškeré poznání, jímž teoretikové sekularizace přispěli do portfolia moderní sociologie náboženství. Práce není určena pouze těm, jejichž pole působnosti tvoří sociologie náboženství, ale všem z řad odborné veřejnosti, kteří si kladou obecnější otázky ohledně místa, jež v současném (západním) světě zaujímá náboženství.

Martin Klapetek. (2011). *Muslimské organizace v Německu, Rakousku a Švýcarsku: Význam náboženství jako identifikačního prvku při integraci do západních společností*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 256 s., ISBN: 9788073252649.

Anotace: Kniha se zaměřuje na význam náboženství jako identifikačního prvku při integraci muslimů do západních společností. V jednotlivých kapitolách si autor klade otázky, zda mohou náboženské aktivity muslimských organizací v Německu, Rakousku a Švýcarsku přispívat k integraci jejich členů a ke komunikaci mezi příslušníky různých národností. Vedle historického přehledu, který mapuje etablování muslimského obyvatelstva na těchto územích, se kniha věnuje integračním otázkám výstavby mešit, výuky islámu na státních školách, budování hřbitovů nebo zapojení do mezináboženského dialogu. Perspektiva srovnávací studie umožňuje analýzu situace v několika státech s jejich konkrétními podmínkami náboženského života a vystižení zajímavých odlišností ve vztazích většinových společností k muslimům. Kniha je určena všem zájemcům o problematiku evropského islámu, a to jak z řad religionistů, sociologů, politologů nebo humanitně vzdělaných čtenářů, tak i z řad širší veřejnosti, která sleduje aktuální demografický vývoj v Evropě.